

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Хорообрість, героїчні вчинки та досягнення Січових Стрільців протягом Першої світової Війни та участь в боротьбі за незалежність України у (1918-1921) рр. добре всім відомі. Це, в першу чергу, завдяки точній та детальній документації, зробленій Пресовою Квартирою (пресштабом) Січового війська. Артистичній Горстці, яка становила під-відділ Пресової Квартири та іншим військовим групам, які були віддані справі збереженню усіх воєнних та культурних аспектів своєї праці та діяльності. Більшість із засновників цих установ були високо освіченими людьми різних професій. Між ними були адвокати, письменники, поети, мистці, учителі, журналісти, суспільні діячі тощо.

Незважаючи на важкі та вимогливі обставини, у яких знаходились військової відділення та їхня старшина - чи то під час військових вишколів, на полях боїв, чи в таборах полонених - вони зуміли не тільки виконувати свої обов'язки, але також зорганізувати своє життя в такий спосіб, щоб надати йому духовного та культурного змісту. Їхній ентузіазм, відданість, заохочуюча творча атмосфера і сильне переконання в необхідності їхньої роботи, створили багатство культурно-документального матеріалу. Талановиті особи мали форум, в якому могли реалізувати свій потенціал, що й зробили, тоді коли в інших обставинах цей талант міг би бути просто не виявленим. Пресова Квартира УСС-ів була ядром усієї діяльності та творчості. Завдяки її членам ми маємо детальну історію подій, численні видання, журнали (гумористичні, сатиричні і документальні), мемуаристику, кореспонденцію, тисячі фотографій, мистецьких картин, листівок, поем, оповідань, пісень, музичних творів тощо. Багатство і користь цих матеріалів є безмірними.

У додаток до Пресової Квартири та Артистичної Горстки були ще й інші організаційно-військові братства. Одним із таких братств були Лицарі Залізної Остроги, засноване в 1916 році Левом Лепким (1888-1971). Лев Лепкий, поручник УСС, журналіст, письменник, творець стрілецьких пісень (як мелодій, так і текстів), таких як "Ой, видно село", "Журавлі", які стали дуже популярними і співаються по сьогоднішній день. Організаційна структура Лицарів Залізної Остроги була схожою на структуру лицарів Хрестоносського війська. Ціль Остроги було формування лицарського характеру та плекання товариської культури. Майже всі члени старшини УСС-ів належали до Залізної Остроги. Кольорами Остроги були червоний і чорний. Були у них також і свої відзнаки – меч, булава, щит і кийок. Також лицарі Остроги встановили особливий церемоніал, який, в більшості, застосовували для веселощів та розваги. Голову Остроги

називали "Великий Комтур". Слово "Комтур" походить з німецької мови і застосовувалось до лицаря вищого рангу у війську хрестоносців. Великим Комтуром був Іван Цяпка-Скоропад, напів-легендарна особа. Він студіював право у Відні, вступив до Січового стрілецтва і був відомий фантастичними історіями, у яких розповідав про свої пригоди та ескапади. Інший член Залізної Остроги був Роман Купчинський (1894-1976), поручник і комендант сотні УСС-ів. Він був письменником, поетом, журналістом, творцем і композитором популярних пісень. Він є автором поеми "Скоропад" про Івана Цяпку-Скоропада. Ще одним членом Остроги був др. Володимир Старосольський (1878-1942). Він був адвокатом та суспільним діячем. Найбільш відомий за судовий захист заарештованих членів Організації Українських Націоналістів у Львові в 1930-тих роках. У 1939 році разом з дружиною, старшим сином Ігорем та донькою Уляною радянська влада заарештувала та вислала його в Сибір, де Володимир і помер. Ще один член – це Григорій Трух (1894-1959). Після війни та визвольних змагань він став священником Василіянського Чину і був відряджений до Канади на пасторальне служіння, де й помер.

Наш Музей і Бібліотека мають цікаву фотографію Лицарів Залізної Остроги. На ній зображені члени уряду зі своїми інсигніями та командир Векликий Комтур Іван Цяпка-Скоропад. У бібліотеці маємо також кілька видань поеми Романа Купчинського "Скоропад". Слава і відомості про Лицарів Залізної Остроги були так широко розповсюджені, що деякі мистці увіковічили це у своїх картинах. Одним із таких мистців був Едвард Козак (1902-1992). Його картину Лицарів Залізної Остроги маємо в нашій колекції і саме тепер вона експонується в музеї разом з іншими його роботами.

Крім того, наша бібліотека має ще багато інших цінних та рідкісних видань Січового Стрілецтва. Одне із них - це гумористичний журнал "Самоохотник", (1915-1918). І про цей журнал ми напишемо у наступному номері.

Любов Волинець